

ลูกไม้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ วันนี้วันอุโบสถ ปักข์ที่ ๔ ไซ้ใหม่ ๖ ปักข์ออกพรรษา ปักข์ที่ ๔ นี้ ๒ เดือน ๒ ใน ๓ เราบวชพระกันมา ๒ เดือน อีกเดือนหนึ่งนะเราจะได้ออกพรรษาแล้ว ออกพรรษา เห็นไหม ออกพรรษาแล้ว พระให้รับกฐินแล้วให้ออกวิเวก เพื่อหาความสงบสงัดถ้าเราอยากจะทำเพื่อจะพ้นจากทุกข์ แต่ถ้าเราจะลืกลาเพศ นั่นก็เพื่อว่า ๑ ในพรรษานี้เราจะต้องให้มีหลักมีเกณฑ์ คำว่า “มีหลักมีเกณฑ์”

ถ้าเราบวชในวัดบ้าน วัดบ้านคือวัดปริยัติ ก็บวชแล้วเขาจะศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาพุทธประวัติ ศึกษาหลักการในศาสนา หลักการในศาสนา เห็นไหม ถือนวโกวาท นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก สิ่งที่การศึกษา ศึกษาไปเพื่อเป็นแนวทาง แต่ถ้าเป็นวัดอรัญวาสี วัดปฏิบัติ นี่ให้กำหนดปฏิบัติ ให้กำหนดลมหายใจ ศึกษาเอาจากหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ศึกษาเอาจากหัวใจของผู้ที่ปฏิสนธิจิตอยู่ในการเกิดเป็นมนุษย์นี้

ถ้าการเกิดเป็นมนุษย์นี้ เห็นไหม เราศึกษาเอาจากข้อเท็จจริง แต่ในทางโลก ในการศึกษา โครงสร้างของสังคม สังคมเขาต้องมีการศึกษา เขาต้องมีประเพณีวัฒนธรรม เพื่อให้สังคมนั้นมีความยั่งยืน มีความยั่งยืนเพราะสิ่งนี้เป็นกรอบของสังคม ที่นี้กรอบของสังคม เราก็เคยรู้จักกรอบของสังคมไซ้ใหม่ เราศึกษาของเรา ศึกษาแล้ววางไว้ แล้วเราจะเอาความจริงของเรา ถ้าเรามีความจริงของเราได้นะ เราศึกษาของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับใคร

นี่จะมีการบอกเล่า จะมีการสั่งสอน จะมีการชี้ขนาดไหนมันก็เป็นเรื่องของข้างนอก ถ้าจิตใจมันศึกษาของมัน มันรู้ของมันตามความเป็นจริงแล้ว อยากรู้ก็ไม่ลืม เห็นไหม ศึกษาไปแล้ว

สัญญามันลืมหอด สิ่งนี้ศึกษาแล้วก็ต้องทบทวนๆ ทบทวนเพื่ออะไร ทบทวนเพราะว่ามันไม่มีความรู้จริงจากใจของบุคคลคนนั้นไง แต่ถ้ามันมีความรู้จริงของบุคคลคนนั้น มันจะไปทบทวนที่ไหน อริยสัจมันเกิดจากจิต ศัพท์ทุกอย่างมันเกิดจากจิต ถ้าจิตมันรู้จักตัวมันเองแล้วมันจะไปศึกษาจากใคร เพราะมันรู้ตามความเป็นจริงในตัวของมันเอง แต่เพราะความไม่รู้ตัวของมันเอง เราถึงต้องศึกษา

ทางโลกเขาศึกษา เห็นไหม ประเทศชาติจะเจริญเพราะการศึกษา...ถูกต้อง ถ้าที่ไหนมีการศึกษา มีปัญญา ว่าปัญหานี้สำคัญที่สุด ปัญญาสำคัญกว่าทุกๆ อย่าง...ใช่ ปัญญาสำคัญกว่าทุกๆ อย่าง แต่ปัญญานั้นต้องมีสติ มีศีลธรรมจริยธรรม ปัญญานั้นถึงจะเป็นสัมมาทิฐิ มันถึงจะเป็นปัญญาชอบ

ถ้าเป็นปัญญาไม่ชอบ มันคดโกงแม้แต่ตัวเองนะ เราตั้งสัจจะว่าจะนั่งสมาธิ ๑ ชั่วโมง พอ นั่งไป ๕ นาที ๑๐ นาทีมันจะเลิกแล้วละ ถ้ายังตั้งนาฬิกาไว้ นาฬิกาอยากทุบทิ้งเลยละ ทำไมมันเดินช้าแท้ เห็นไหม เรานั่ง ๑ ชั่วโมง เราตั้งกติกาไว้แล้วมันยังโกงตัวมันเองเลย เราตั้งสัจจะไว้แล้วเราก็อำนาจของเราไม่ได้ เพราะอะไรล่ะ เพราะมันโกงเราเอง เราเองนี่โกงตัวเอง เห็นไหม เพราะไม่มีสัจจะ ถ้าไม่มีศีลธรรมจริยธรรมขึ้นมา เห็นไหม

นี่การศึกษามันไม่โกงตัวเองนะ คิดสิ่งใด ตั้งสัจจะอย่างไรจะทำสิ่งนั้น ถ้าทำสิ่งนั้นนะ พอทำได้ตามสัจจะที่ตั้งไว้มันก็มีความภูมิใจ เราทำของเราได้ พอทำของเราได้เราก็อำนาจของเรามากขึ้นๆ ความที่มันปฏิบัติมากขึ้นมันก็รู้ตามความเป็นจริงมากขึ้น

ต้นไม้ ถ้าเจริญเติบโตแล้วมันจะออกดอกออกผล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์มานะ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ต้องบำรุงรักษาเมล็ดพันธุ์นี้เพื่อตัดแต่งพันธุ์กรรมเพื่อให้เมล็ดพันธุ์นี้สมบูรณ์งอกงาม เวลาปลูกแล้วมันจะได้สมบูรณ์ของมัน งอกงามของมัน ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์มา ถึงที่สุดบารมีเต็ม มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ

พอเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สิ่งนี้เกิดในวัฏฏะ วัฏฏะคือเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ วัฏฏะเวียนตายเวียนเกิด แต่เวียนตายเวียนเกิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์แล้วนี่ จะสร้างแต่คุณงามความดี เห็นไหม เมล็ดพันธุ์นี้คือตัวปฏิสนธิจิตนี้ได้สร้างสมบุญญาธิการมา มาเกิดเป็น

เจ้าชายสิทธัตถะยังต้องออกฝึกหัดอีก ๖ ปี การออกฝึกหัดอยู่ ๖ ปี นี้ต้นไม้ ต้นไม้นะ หน่อของ พุทธะเกิดขึ้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราวขมาในพุทธศาสนา ศากยบุตรพุทธชิโนรส ต้นไม้คือพุทธะ คือต้นโพธิ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์นั้น ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ตรัสรู้เองโดยชอบด้วย ฉะนั้น เราศึกษาธรรมวินัย เราปฏิบัติ เห็นไหม ศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นชาวศากยะ เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นลูกไม้

ต้นไม้ คือต้น เห็นไหม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราวขมาเป็นพระสงฆ์นะ นี่สมมุติสงฆ์ บวชเป็นสมมุติสงฆ์โดยสมบูรณ์ เราเป็นพระสมบูรณ์มาก เห็นไหม คุณิ ตามกฎหมาย ถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องตามศีลธรรม ถูกต้องตามธรรมวินัย ถูกต้องชอบธรรมทั้งนั้นเลย แล้วเป็นพระกันอยู่ที่นี่ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนา ออกบวช ๖ ปี นี้เป็นนักบวช เป็นผู้ถือศีล ผู้ประพฤติปฏิบัติ แต่ยังไม่มีการพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มีพุทธะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจัก ๆ เห็นไหม อัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลกนี้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เกิดขึ้นในโลกนี้

เราวขมานี้สมมุติสงฆ์ เราสมบูรณ์ของเราถูกต้องชอบธรรมทั้งหมดเลย แต่ในหัวใจของเรามันเป็นสิ่งใดละ เราต้องเก็บหอมรอมริบนะ ลูกไม้นะ นี้เวลาลูกไม้ ดอกผลจากต้นไม้ ถ้ามันหล่นจากขั้ว ลูกไม้อยู่โคนต้น ลูกไม้หล่นอยู่โคนต้นของต้นนั้น เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นสมมุติสงฆ์

เวลาลูกไม้นะ ต้นไม้เวลาออกดอกออกผลขึ้นมา เวลานกกำมันมากินนะ มันคาบของมันไป มันกินเข้าไปในท้องของมัน มันไปจี่ไปถ่ายไว้ที่อื่น นี่มันไปไกลมากนะ เราที่นี่ ลูกไม้ของเราเราจะให้มันกินใหม่ เราจะให้มันสุกงอมอยู่บนต้นนั้นใหม่ แล้วจะให้มันตกลงสู่โคนต้น เรา จะอยู่ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เราบวชเป็นพระสงฆ์ ศากยบุตรพุทธชิโนรส เราบวชมาเป็นสงฆ์สมบูรณ์แล้วละ แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นใหม่ สิ่งนี้เป็นธรรมและวินัย เป็นสมมุติสงฆ์ เป็นเรื่องของโลก สมบูรณ์แบบหมดเลย แล้วสมบูรณ์แบบหมดแล้ว แล้วเราถามใจเราที่ว่าใจเรามันผ่องแผ้วแล้วใช่ไหม ใจเรามีความสุขมีความสงบระงับ เราเข้าใจธรรมะทั้งหมดแล้วใช่ไหม? ไม่ใช่เลย มันบวชแต่ร่างกายนี้ไง มันบวชที่ร่างกายนี้ บวชที่ธรรมวินัยนี้ บวชที่ตามธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บวชอยู่ในโลกนี้ แต่หัวใจของเราละ

เวลาหัวใจของเรา เราเกิดเป็นพระ เห็นใหม่ คุณติ เราเห็นในพระสงฆ์เราใหม่ พระสงฆ์เราบวชเข้ามา พระบวชเข้ามาแล้วสึกออกไป บวชเข้ามานี้ยกเข้าหมู่ เวลาสึกออกไปเขาก็ไปเป็นฆราวาสใช่ไหม เราเห็นพระสงฆ์ขึ้นมาใหม่ บวชเข้ามาแล้วเวลาตาย ตายในสงฆ์นี้ เห็นใหม่ จิตมันไปไหน เวลาตายจากสงฆ์ไปเราก็กุศลพระกัน เผาศพพระแล้วใจมันไปไหน ใจของพระองค์มันไปไหน แล้วใจของพระไปไหน

แต่ถ้าเขาบวชเข้ามาในพระสงฆ์ เวลาเขาสึกออกไป เขายังเป็นฆราวาสของเขา เรายังเห็นเขาอยู่ แต่เวลาเราบวชเป็นพระแล้วเราตายในพระ ถ้าจิตใจของเรา ถ้าไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ จิตมันไปไหน แต่ถ้าเราบวชของเราละ เราบวชของเรา เราพิจารณาของเรา เราปฏิบัติของเรา เราทำความสงบของใจเข้ามา เราจะฆ่ากิเลส เราจะฆ่ากิเลสกลางหัวใจเรา นี่ลูกไม้มันจะหล่น โคนต้น ลูกไม้มันจะไม่ให้นกกามันคาบลูกไม้มันไป โอกาสของความเป็นพระของเรา

เราบวชมาเป็นพระนะ เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส ตอนนี้เรามีโอกาสมาก คุณติ โลกเขาเขาอาบเหงื่อต่างน้ำหาเงินหาทองเพื่อดำรงชีวิต ของเรานี้เราจะเลี้ยงชีพของเราด้วยปลีแข้ง เข้าขึ้นมาเราสะพายบาตรออกไป นี่เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ด้วยแข้งของเรา ด้วยลำแข้งของเรา เดินออกไปภิกขาจารหาอาหารมาดำรงชีวิต

โลกเขานะ เขาอาบเหงื่อต่างน้ำด้วยความทุกข์ความยากของเขาเพื่อดำรงชีวิตของเขา ความทุกข์ความยากอันนั้นบีบคั้นหัวใจของเขา เขาอยากหาที่พึ่งของเขา เขาอยากทำบุญกุศลของเขา เขาหาอาหารมาทูนใส่ศิระะอริษฐานขอให้มีแต่ความสุข ขอให้มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ แล้วใส่บาตรพระมา นี่พระออกไปบิณฑบาตหาเลี้ยงชีพด้วยลำแข้ง เราได้ปัจจัยเครื่องอาศัยมาดำรงชีวิต นี่ความทุกข์บีบคั้นเขา เขาจะหาที่พึ่งของเขา ความทุกข์ก็บีบคั้นเรา เราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เลี้ยงชีพไว้ทำไม? ก็เลี้ยงชีพไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ นี่ศากยบุตรพุทธชิโนรส

ถ้าเรามีจิตใจของเรา นี่ลูกไม้ไง ลูกไม้มันมีข้อวัตรปฏิบัติของมัน ลูกไม้มันมีศีลธรรมของมัน เห็นไหม ศากยบุตรพุทธชินโรส ลูกเสือ เสือนะ เวลามันออกลูกมานะ มันหวงลูกมันมาก มันจะดูแลลูกของมันมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ นี่มีความปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์นะ แล้วรื้อสัตว์ชนสัตว์ที่ไหนล่ะ รื้อสัตว์ชนสัตว์ที่ไหน? ก็รื้อสัตว์ชนสัตว์ในหัวใจเรานี่ไง

เรามีความศรัทธามีความเชื่อ เพราะเรามีความเชื่อของเรา เราถึงมาบวชเป็นพระ ศากยบุตรพุทธชินโรส บวชมาสมบูรณ์ทั้งหมดเลย สมบูรณ์ทางโลกของเขา แล้วเวลาจะปฏิบัติละ เห็นไหม ลูกไม้ๆ ลูกไม้มันออกมาจากพืชพันธุ์ใด พืชพันธุ์ใดมันก็มีผลของมันออกมาตามต้นไม้นั้น ตามแต่ผลไม้นั้นชนิดนั้นที่ออกลูกของมันออกมา ถ้าผลไม้ที่มีคุณภาพเขาจะดูแล เขาจะรักษาไม่ให้แมลงเอาไปกิน เพื่อให้มันสุก ให้มันมีคุณภาพ ให้มันมีรสชาติที่มันดีงามของเรา

จิตใจของเรา ร่างกายของเรา เราเกิดมาเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราบวชมาเป็นศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะดูแลหัวใจของเราไหม เราจะรักษาลูกไม้นี้ไหม ไม่ให้มันแกร็น ไม่ให้มันเสียหาย ไม่ให้ใครคาบเอาไปกิน ให้มันสุก ให้มันดีงามขึ้นมา นี่เหมือนกัน เราอยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีสติของเราไหม

ใช่ ไม่นึกใดก็แล้วแต่ ถ้ามันขาดน้ำ ถ้ามันเกิดแมลง เกิดเพลี้ยมันลงต้น ต้นมันขาดอาหาร ลูกไม้นั้นมันก็ลีบ ลูกไม้นั้นมันก็ไม่สมบูรณ์ของมัน นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าจิตใจของเรา ศีลธรรมของเราไม่สมบูรณ์ สติของเรานั้นไม่ดี ถ้าสติของเรา ปัญญาของเรา เราจะรักษาหัวใจของเรา รักษาหัวใจสงบระงับเข้ามา แล้วมันมีเชื้อโรค มันมีต่างๆ ก็กิเลสใจ พอกิเลสมันก็บอกว่าทำไมมันต้องมาอยู่มาอย่างนี้

บวชมา เห็นไหม คูสิ ทางโลกเขาบอกว่า บวชไปพักผ่อน เวลาราชการนี้บวชไปพักผ่อน... จริงหรือ จะบวชไปพักผ่อนจริงๆ หรือ พักผ่อนก็ไปชายทะเลสิ นี่เวลาข้าราชการก็ลาพักร้อนก็ไปชายทะเลได้ ไปเที่ยวรอบโลกก็ได้ ไปพักผ่อนอย่างนั้นสิ นี่คิดว่าบวชมาพักผ่อนไง บวชมาพักผ่อน นี่เครียดนักก็บวชมาไม่รู้จะไปไหน ก็บวชมาเพื่อระบายความเครียด

นั่นเป็นความคิดของเขา แล้วระบายความเครียดจริงหรือเปล่า

นี่เวลาบวชเข้ามาแล้วเรามีศีลมีธรรมนะ เห็นไหม พระมีศีลธรรมเป็นสมบัติ เรามีสมบัติของเรา ศีล ๒๒๗ ในเมื่อศีล ๒๒๗ เราจะไปเราจะมามันมีศีลมีธรรมใจ ที่โคจร ที่อโคจร...ที่โคจรสมควรไปและไม่สมควรไป ในสมัยพุทธกาลโลกมันไม่เจริญแบบนี้ มันไปไหนมันมีแต่ป่ามีแต่เขา ไปไหนมันก็สะดอกสบายขึ้นมา เดียวนี้โลกเจริญไปหมด ป่าไหนก็เข้าไปไม่ได้ ป่าไหนก็เป็นป่าสงวน ป่าไหนก็มีเจ้าหน้าที่รักษา มันเป็นป่าของเอกชนไปหมดเลย นี่เราจะไปวิวะกันที่ไหน

ถ้าไปวิวะที่ไหน เห็นไหม เราต้องหาวิวะของเราที่พอสงบสงัดให้ได้ แล้วเราจะดูแลหัวใจของเรา ไม่ให้เชื้อโรค ไม่ให้สิ่งที่มาทำลายลูกไม้ นั่น ลูกไม้ นั่นคือหัวใจของเราละ หัวใจของเราเราต้องดูแลรักษาของเรา ลูกไม้ นี้มีค่ามาก ถ้าเรารักษาขึ้นมามันแก่ พอเมล็ดพันธุ์มันแก่ เห็นไหม แล้วจะไปปลูกของเราได้ มันปลูกขึ้นมาจะ มันจะงอกเป็นต้นใหม่ขึ้นมา

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราศึกษา เราศึกษานะ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วจะเอามาเป็นของเรา มันเอามาได้ไหมละ จะเอามาเป็นของเรา สมาธิเป็นของเรา มีไหม ปัญญาของเรา มีไหม ไอ้ที่ศึกษาที่เรียนมา ไอ้ที่อ่านมาที่ศึกษามันก็เริ่มต้นจุดประกายจากคำรับตำราในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นความจริงของเราเกิดขึ้นมาไหม เราศึกษานี้ศึกษาโดยโลก ศึกษาโดยสัตยชาติญาณ มันก็เป็นเรื่องโลกๆ พอเรื่องโลกๆ เราศึกษามา เดียวก็ลืม เดียวก็จำได้ เดียวก็ลืม เดียวก็จำ จำก็ศึกษาอยู่อย่างนั้นนะ แล้วความจริงละ

ความจริง เห็นไหม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้นไม้ เราเป็นลูกไม้ แค่เป็นเกสร แค่ผสมพันธุ์ แค่มันจะเกิดเป็นผลออกดอกออกผล ถ้าออกดอกออกผล หัวใจเราก็ชื่นบานนะ อืม! เราก็มียุทธศาสตร์ของมันนะ เพราะมันมีดอกมีผลขึ้นมา มันจะเป็นลูกจะเป็นพันธุ์ขึ้นมา จิตใจถ้ามีหลักมีเกณฑ์ มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มันสดชื่น เห็นไหม

คูสิ เขาจะทำการเกษตรใดๆ ก็แล้วแต่ เขาต้องมีกล้า เขาต้องมีเมล็ดพันธุ์ เขาถึงทำของเขาได้ นี่เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะเห็นใจของเราไม่ได้เลย ลูกไม้ๆ ลูกไม้มันอยู่ในไหน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ เราก็เป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ไปแล้ว เราบวชพระ เราก็จะตรัสรู้ตาม แล้วก็ไปจำใจปากขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นของเราทั้งหมดมันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ออก

คูตี เราไปดูสวนเกษตรของที่เขาทำเป็นพวกทูนข้ามชาติ เขาทำมโหฬารจัดการเลย เขามีโรงเพาะพันธุ์ของเขา เขาทำของเขาใหญ่โตมากเลย เป็นของเราไหม? มีก็เป็นลูกจ้างเขาทั้งนั้นนะ แล้วเราจะทำของเราอย่างไรล่ะ เขาจะมีโรงเรือนของเขาใหญ่โตขนาดไหน เขามีทูนข้ามชาติมันเรื่องของเขา แต่ของเรา เราทำของเรา หน้าบ้านหลังบ้านเราจะมีที่จะเพาะพันธุ์ของเรา เราจะเพาะของเราขึ้นมาแล้วล่ะ เราจะทำของเราขึ้นมาให้ได้

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดาของเรา นะ สร้างสมบุญญาธิการมา มหาศาลยิ่งกว่าทูนข้ามชาติ ทูนข้ามวัฏจักรเลย เป็นครูเป็นอาจารย์ของเทวดา อินทร์ พรหมไปทั้งหมด สอนทั้งหมดเลย แล้วเราไปศึกษามา เราแค่ศึกษามาจะไปเอาสิ่งนั้นเป็นสมบัติของเรา มันเป็นไปได้อย่างไร แต่ศึกษามา ศึกษา ก็ไปดูงานไง ดูงานมา มันก็ต้องทำให้เป็นของเราขึ้นมา ถ้าทำของเราขึ้นมา นี่จิตใจเราเป็นขึ้นมาใหม่

เราตั้งสติของเราขึ้นมา ถ้าตั้งสติขึ้นมา เราจะเพาะพันธุ์ของเรา นี่แค่เกษตรผสมเกษตรต่างๆ ให้มันออกดอกออกผลออกมา พอออกดอกออกผล คำว่า “ออกดอกออกผล” มันเป็นรูปธรรมใช่ไหม มันเป็นเรื่องจริงเป็นจังขึ้นมาใช่ไหม จิตใจก็เหมือนกัน จิตใจที่ไม่เร่ร่อนอยู่นี่ จิตใจที่บวชเป็นพระๆ บวชมาก็ได้บริวาร ๘ มา ปลงผมมา โจนคิ้ว โจนผม โจนหนวดมา คนจะบวชพระมาเขา โจนคิ้ว โจนผม โจนหนวดออกมาแล้วห่มผ้ากาสาขาวพัสดุ นี่เป็นสงฆ์ๆ นะ แล้วเราก็ได้รูปแบบมา แล้วใจมันบวชใหม่ เราบวชมาด้วยร่างกายนี้เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดจากพ่อจากแม่มา นี่เกิดจากสงฆ์ สงฆ์ยกเข้าหมู่ อุปัชฌาย์ยกเข้ามา ยกเข้าหมู่มาแล้วมันอยู่ไหนล่ะ

สิ่งที่ว่าเป็นพระๆ อยู่ไหน นี่มันสมมุติสงฆ์ทั้งหมดเลย สึกไปก็เป็นฆราวาส สึกไปบริวาร ๘ ก็ทิ้งไว้ที่วัดนั่นนะ ตัวเองก็ออกไปแล้ว แล้วตัวจริงๆ มันอยู่ไหน ที่ว่าเป็นพระๆ พระมันอยู่ไหน คูตี บวชมาเป็นพระก็เป็นพระอยู่ชั่วคราว สึกไปแล้วก็ไม่เห็น พระมันอยู่ไหนล่ะ มันก็เป็นฆราวาสไปแล้ว แล้วจิตใจที่เป็นพระมันอยู่ไหนล่ะ

ถ้ามันมีเมล็ดพันธุ์ขึ้นมา มันผสมเกษตรมา มันขึ้นของมันขึ้นมา เห็นไหม จิตใจมีหลักมีเกณฑ์ ถ้าจิตใจมีหลักมีเกณฑ์นี้มันเริ่มแล้ว ลูกไม้มันจะเจริญเติบโตขึ้นมา สิ่งที่มีคุณภาพ ลูกไม้ที่มีค่าเขาจะห่อด้วยกระดาษ ห่อด้วยต่างๆ ห่อไว้กันแมลง ห่อให้มันเติบโตของมันขึ้นมา จิตใจของเราเราต้องดูแลนะ ลูกไม้มันนี่มันเป็นผลประโยชน์ของเรา ถ้าลูกไม้มันมีสติมันมีปัญญาของมัน มันรักษาตัวมันเองนะ เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา มันเกิดความสงบขึ้นมา มันจะไปรู้ไปเห็นอะไร

ก็แล้วแต่ เห็นลูกไม้ใหม่ ถ้าสีมันนะ คุณิ เวลาลูกไม้มันสุก นกมันจะมากินนะ นกมันอยากกิน นกมันต้องการอาหารของมัน มันก็หาอาหารของมัน มันไปจิก มันไปหากินทั้งนั้นนะ

จิตใจของเราถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมา มันมีความสงบระงับ มันมีความอบอุ่น มันมีความชื่นใจ รสชาติของมันดี รสชาติของมัน เห็นใหม่ ลูกไม้ ถ้ามันยังไม่สุก รสชาติมันก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้ามันสุก มันมีผล มันหอม มันหวาน นกมันกินแล้วมันมีความอบอุ่นของมันนะ จิตใจของเรา ถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมา รสของธรรม จิตใจมันสัมผัสนะ นี่ไง ผลประโยชน์เกิดตรงนี้ไง

ที่ว่า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุนข้ามชาติเขาจะข้ามเกษตรกรรมใหญ่โตขนาดไหนมันทุนข้ามชาติ มันไม่ใช่ของเราหรอก แต่ถ้ามันของเรา เราจะปลูกอยู่หลังบ้าน ปลูกอยู่หน้าบ้าน เราจะปลูกอยู่ที่ไหนก็ได้ ไหน แค่มือเดียว เอากระถางห้อยไว้ก็ยั้งได้ แต่ถ้ามันเกิดขึ้นมา มันก็เป็นเราปลูก มันของเรานะ

จิตใจก็เหมือนกัน ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันงอกงามขึ้นมา นี่ลูกไม้ ลูกไม้ถ้ามันเติบโตขึ้นมา เห็นใหม่ ถ้ามันหล่นโคนต้น โคนต้นคือเรามีศักยภาพ คือเรามีศาสดาของเรา ศาสดาของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติมานะ เวลาเราทุกข์เรายากนะ ให้นึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเป็นกษัตริย์นะ ท่านสั่งประหารคนก็ได้ ท่านต้องการสิ่งใดท่านได้ทั้งนั้นนะ ทำไมท่านเสียสละออกมา

แล้วเรามีอำนาจาสนาบารมีขนาดนั้นไหม เรามีปราสาท ๓ ฤดูไหม เรามีอำนาจาสนา เรามีดาบอาญาสิทธิ์จะสั่งทำร้ายคนได้ไหม? เราไม่มีศักยภาพขนาดนั้นเลย ท่านมีศักยภาพอยู่แล้ว ทำไมท่านทิ้งของท่านมา แล้วทิ้งมา มันมีความสุขได้อย่างไร คนอยู่ปราสาท ๓ หลัง ความเป็นอยู่ประณีตขนาดนั้น แล้วมาอยู่ป่าอยู่เขา แล้วภิกขาจารย์หาเลี้ยงด้วยลำแข้งของตัวเอง มันมีความสุขมาจากไหน

แต่ถ้าจิตมันสงบละ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมาละ รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

อาหารการกินมันเพื่อเลี้ยงปาก ความเป็นอยู่มันก็แค่หลับนอน แต่เวลาจิตมันสงบขึ้นมา มันไม่ต้องนอนก็ได้ เข้าสมาธิ สมาบัติ ๗ วัน ๗ คืน ไม่ต้องนอนเลย นั่งเฉยอยู่อย่างนั้นเลย แล้วมีความสุขด้วย แล้วความสุขนี้มันเกิดมาจากไหน เห็นใหม่ ลูกไม้ ถ้ามันมีเหตุมีผลขึ้นมา มันได้รับ

รสของมันขึ้นมา ถ้ารับรสอันนั้นขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น ถ้าประโยชน์กับใจดวงนั้นก็เป็นลูกไม้นั้น

ลูกไม้นั้น สากยบุตรพุทธชินนรต เรามีร่มโพธิ์ร่มไทรขององค์ศาสดานี้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราบวชมา เรากินบุญเก่าขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ ไม่มีใครเขามาดูแลเราอย่างนี้หรอก สิ่งที่เขามาดูแลเราเพราะว่าเขาเป็นบริษัท ๔ ไร่ไหม เขาก็หวังบุญหวังกุศลของเขา ถ้าเขาหวังบุญกุศลของเขา เขาก็ปรารถนาของเขา ถ้าเขาปรารถนาของเขา เขาทำด้วยหัวใจของเขา เห็นไหม นั่นเป็นสิทธิของเขา สิทธิและเสรีภาพของเขา สิทธิและเสรีภาพของเราละ

เราหาปัจจัยเครื่องอาศัยมาดำรงชีวิต แล้วดำรงชีวิตทำไม ถ้าดำรงชีวิตแล้วลูกไม้นี้มันไม่เอาตามพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ของมัน เห็นไหม เราสากยบุตรพุทธชินนรต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านวางตัวอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการสิ่งใด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหาที่สงัดวิเวกอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์อย่างไร เห็นไหม นั่นนะต้นไม้อ้อ แล้วเราเป็นลูกไม้ เราจะแฉกออกไปจากปฏิบัติเครื่องดำเนินขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม ถ้าเราไม่แฉกออกไปปฏิบัติ นี่เครื่องดำเนิน

แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ไปแล้ว เราก็จะฆ่ากิเลสของเรา เราก็ทำความสงบของใจเราเข้ามา ถ้าใจสงบแล้วมันหากิเลสอยู่ไหนๆ ใ้อวิชชาที่พามาเกิดอยู่ที่นี่ ทำไมเรากลุ่มหลงขนาดนี้ ทำไมพาเรามาเกิดอยู่ที่นี่ เราเกิดเป็นมนุษย์ทุกข์ยากแสนยาก แล้วมาบวชในพุทธศาสนานี้ แล้วพุทธศาสนา ดูสากยบุตรพุทธชินนรต พระมีศีลธรรมเป็นสมบัติ แล้วสมบัติมันอยู่ไหน หีบสมบัติมันอยู่ไหน เปิดมันออกมาๆ แล้วจะไปเปิดที่ไหนล่ะ? นี่ก็ไปหาในตำรา ไปหาในสิ่งที่เป็นทางวิชาการ แล้วทางวิชาการนี้

จิตของคนมหัศจรรย์มากนะ นี่ย้าคิดย้าทำจนเป็นจริตเป็นนิสัย สิ่งที่ย้าคิดย้าทำ หลอกตัวเองจนตัวเองยังเชื่อว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ทั้งๆ ที่ก็สงสัยนะ แต่ถ้าลูกไม้นั้นแก่กล้า เมล็ดพันธุ์นี้มันแก่กล้า ตกไปที่ไหน มีน้ำมีดินมันจะงอกงามของมัน จิตใจที่แก่กล้า เราสร้างอำนาจวาสนาของเรา มา สิ่งใดที่เกิดขึ้นมาจากจิตต้องพิศูจน์

อย่างนี้หรือกรรม อย่างนี้หรือกรรม...ถ้าอย่างนี้กรรมทำไมสงสัย ถ้าอย่างนี้กรรม ถ้าเราไม่ทำสิ่งใดเลย มันจะไปไหนล่ะ ในเมื่อมันมีกาวสวะ ในเมื่อมันยังมีจิตอยู่ จิตมันก็ต้องเคลื่อนไปเป็นกรรมดา เราเวียนตายเวียนเกิดมา พวกไอ้จิตดวงนี้ ไอ้โอวิชาดวงนี้ที่มันปิดบังหัวใจดวงนี้มา แล้วถ้ายังโง่งอยู่อย่างนี้ ยังซื่อป้ออยู่อย่างนี้ แล้วลูกไม้ก็มีเมล็ดพันธุ์แล้วก็ปล่อยให้มันแห้งตายไปซะใหม่ ปล่อยให้มันไม่ตกลงดิน ไม่งอกงามขึ้นมาเลยหรอ นี่ไง เพราะความขาดสติ เพราะความไม่รอบคอบ เพราะไม่รอบคอบมันถึงทำให้เราหลงไหลไปกับมัน เห็นไหม

แต่ถ้าเป็นความจริงล่ะ นี่เราจะต้องห่อป้องกันพืช ป้องกันสัตว์ ป้องกันแมงที่จะมาเจาะมาไช แล้วเราพยายามทำจิตใจของเราให้ดี ใครจะสุขใครจะทุกข์มันเรื่องของเขา ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติเป็นขิปปาภิญญา คือท่านปฏิบัติง่ายง่าย ก็สาธุ เป็นบุญเป็นกุศลของท่าน เราเอาความจริงของเรา ถ้าทุกข์ ถ้ามันประสพก็ให้มันทุกข์ไปเถิด ถ้ามันสุข มันปฏิบัติแล้วมันมีความสุข มันมีความพอใจ ถ้าเป็นความจริงก็ให้สุขมาเถิด ให้มันเป็นความจริงท่ามกลางหัวใจของเรา ให้เป็นความจริง ให้เป็นข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นท่ามกลางหัวใจของเรา เราต้องการความจริง

เราไม่ต้องการความสอพลอ ความเอาอกเอาใจของกิเลส กิเลสมันก็จะเข้ามาสอพลอ มาเชิดชู “ท่านนี้ไปบวชเป็นพระ ท่านนี้มีศีลธรรม ท่านนี้เป็นคนที่เคร่งครัด ท่านนี้เป็นผู้ที่มิอำนาจวาสนา”...กิเลสมันสอพลอ แล้วก็เชื่อมั่นไป

ไม่ต้องไปเชื่อมั่น เราจะดีจะชั่วเรารู้ของเราเอง มันจะเจริญอกงาม คนที่มีอำนาจวาสนาขนาดไหน มันจะต้องเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเราให้ได้ ความรู้สึกนึกคิดมีสติปัญญาควบคุมให้ได้ทั้งหมด ถ้าความรู้สึกนึกคิดควบคุมจิตใจเราได้หมด มันจะพิจารณาของมัน มันจะแก้ไขของมัน นี่ต่างหากล่ะ นี่ต่างหากถึงจะเป็นผลงาน นี่ต่างหากถึงจะเป็นคุณงามความดี คุณงามความดีนะ เอาใจไว้ในอำนาจของเรา แล้วพิจารณาแยกแยะใจเรา

ถ้าแยกแยะใจเรา เห็นไหม จันท์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเกิดมาจากไหน แล้วมันดับไป มันดับไปลงที่ไหน สิ่งที่มันเกิดขึ้นมา ถ้าเกิดเป็นความรู้สึกนึกคิด คุณติ เวลาปฏิสนธิในครรภ์เป็นน้ำมันใส น้ำมันข้น มันเป็นชีวิตหรือยัง มันเป็นจิต มันมีรูปร่างขึ้นมาหรือยัง มันมีความรู้สึกเจ็บปวดแสบร้อนหรือยัง พอมันมีแขนมีขา มันเป็นครบตัวขึ้นมาอยู่ในท้องดิน ขลุกขลิกๆ นะ นี่มันรู้ตัวของมันแล้ว เห็นไหม มันรู้สุขรู้ทุกข์ของมันแล้วล่ะ รู้สุขรู้ทุกข์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์นะ แล้วเวลาคลอดออกมาแล้วนี่รู้สุขรู้ทุกข์ ไม่พอใจก็ร้องไห้ พอใจก็หัวเราะ อยากได้สิ่ง

ใครก็เรียกกร้องเอา...แล้วมันหาเองได้ไหม นี่เวลาจิตมันไม่พัฒนา มันเป็นเด็กทารกอยู่อย่างนั้นนะ เวลาโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่มันต้องหาอยู่หากินของมันเอง

จิต เวลาเราภาวนาขึ้นมา เราจะให้มีสติปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ เวลามันปฏิบัติสมาธิขึ้นมาในใจ เป็นน้ำมันใส น้ำมันขุ่นขึ้นมา จิต จิตที่มันยังเร่ร่อนอยู่ จิตที่มันพิจารณาของมันไป ถ้ามันยังยืนตัวของมันไม่ได้ มันอยู่ไหนๆ มันก็ลุ่มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้ามันมีสติปัญญารักษาไว้ๆ มันเจริญงอกงามขึ้นมา จากทารกจะเป็นผู้ใหญ่ไปข้างหน้า แต่เป็นผู้ใหญ่ด้วยที่มีเขาวนมีปัญญา มีความรับรู้ มีความรับผิดชอบ กับโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นไปโดยเป็นภาระสังคม ทำสิ่งใดก็คิดวางแผนสังคมไปตลอด เห็นใหม่ นั่นเพราะมันเป็นจิตเป็นนิสัยของเขา

จิตของเรา เวลาภาวนาของเรา เราต้องดูแลใจของเรา นี่ลูกไม้ของเราต้องให้เป็นคุณประโยชน์กับเรา ต้องให้เป็นผลงาน เป็นคุณงามความดี อย่าให้ไปเกาะกระแสรานสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าธรรมมันขึ้นมาในหัวใจมันจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เห็นใหม่ นี่สัจจะ

สัจจะ อริยสัจจะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค...ทุกข์ ทุกข์มันมาจากไหน สิ่งที่ว่าทุกข์ๆ ทุกคนเป็นทุกข์ อยู่ในครรภ์ก็เป็นทุกข์ อยู่ข้างนอกก็เป็นทุกข์ ตายไปก็เป็นทุกข์ แล้วทุกข์มันมาจากไหน? ทุกข์มันเกิดจากสมุทัย สมุทัยคือความคิดโต้แย้งกับสิ่งที่ไม่พอใจมันก็เป็นทุกข์ สิ่งที่ไม่พอใจ “ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ” ทุกข์มันเป็นทุกข์อยู่แล้วละ พระอรหันต์นี่เวลาทำกิเลสให้สิ้นไปจากจิตนี้แล้ว จิตนี้เป็นธรรมชาติ จิตนี้ไม่มีภวาสวะ ไม่มีภพ ทุกข์มันอยู่บนที่ไหน ทุกข์มันตั้งอยู่บนไหนละ ทุกข์มันไม่มีที่ตั้งอยู่

แต่ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “อานนท์ เรากระหายน้ำเหลือเกิน ตักน้ำมาให้เราจันเถอะ เรากระหายน้ำเหลือเกิน” สิ่งนี้ สิ่งที่ไม่มีภวาสวะ ไม่มีภพ ทุกข์มันตั้งอยู่บนไหน สิ่งที่เราเป็นทุกข์เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ มันมีร่างกายและจิตใจ แล้วร่างกายและจิตใจ เราทำให้จิตใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ไปแล้วนี้ แต่จิตใจที่เป็นสอุปาสเสนนิพพาน คือ พระอรหันต์ที่สิ้นกิเลสไปแล้ว แต่จิตใจมันรู้เท่าหมด เห็นใหม่ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา” ไม่ดำริถึงสิ่งใดๆ เลย แต่ร่างกาย...

ผลไม้ เห็นใหม่ ลูกไม้ถ้ามันตกแล้วมันต้องมีดิน มีอากาศ มีน้ำ มีปุ๋ย มีพรรณพืชของมัน เห็นใหม่ มันถึงเจริญงอกงามขึ้นไป ร่างกายนี้มันก็ต้องการอาหารของมันเป็นธรรมดา ถึงมันจะ

เกิดสิ่งต่างๆ เห็นใหม่ “อานนท์ เรากระหายน้ำเหลือเกิน” กระหายก็คือกระหาย แต่ความหลงไหล ความเข้าใจมันไม่มีทั้งนั้นล่ะ แต่ในเมื่อมันเป็นอย่างนั้น ต้องพูดอย่างนั้น

เพราะร่างกาย ผู้เฒ่าอายุ ๘๐ จะเดินไปนิพพาน ในเมื่อการเดิน ระยะทางมานี้มันก็หิว กระหายน้ำเป็นธรรมดา ใครๆ ก็เป็นอย่างนั้น เพราะร่างกายใช้น้ำ เหงื่อออก มันสูญเสียน้ำไปมาก ก็ต้องเอาน้ำไปเติมก็เท่านั้นเอง แต่โลกเขาคิดกันไป เห็นใหม่

ถ้าพูดถึงว่า ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ถ้าละสมุทัยแล้วมันจะเข้าใจตรงนี้หมดล่ะ เพราะสมุทัย คือ สังโยชน์ คือ ตัวย่อยรัดไว้ เราได้สละทิ้งไว้หมดแล้ว มันก็เป็นหยับแฉะ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา” มันเป็นธรรมดาของมัน พระอาทิตย์ขึ้นก็ต้องตก พระอาทิตย์ขึ้นแล้วก็ต้องตกเป็นธรรมดา สรรพสิ่งมันหมุนไปของมันเป็นธรรมดา นี่ถ้าจิตใจที่มันเป็นธรรม นี่มันเป็นธรรม ถ้าจิตใจมันไม่เป็นธรรม ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าเราเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เราก็หมุนไปกับเขา แต่ถ้าเหนือธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ถ้าจิตใจมันเหนือธรรมชาติแล้ว...ใช่ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา” ธรรมชาติก็หมุนไปอย่างนี้ แล้วเราก็ไม่ทุกข์ร้อน เดือดร้อนไปกับเขา

ถ้าเราไม่ทุกข์ร้อน ไม่เดือดร้อนไปกับเขา เห็นใหม่ นี่นิพพานถึงมืออยู่ไง สูญจากกิเลส แต่ไม่สูญจากความเป็นจริง มันรู้มันเห็นของมัน เพราะจิตมันไม่เคยตาย ทำลายความรู้สึกของคนไม่ได้ สิ่งที่ทำโทษกัน ทำโทษเพื่อให้สำนึกตน...ได้ แต่ฆ่าความคิดไม่ได้

แต่ขณะที่จิต มรรคญาณ เห็นใหม่ มันก็เป็นสังขารเหมือนกัน เป็นความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน แต่มีสติมีปัญญาขึ้นมา นี่ชำระล้างขึ้นมา เห็นใหม่ นี่สมุทัยๆ ใจ สมุทัยควรละ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ถ้ามันละสมุทัย นิโรธ! ความดับทุกข์ เห็นใหม่

นี่ลูกไม้นั้นมันจะเติบโตงอกงามขึ้นมาเหมือนต้นไม้นั้น ต้นไม้นั้นต้นหนึ่ง โภธิ ต้นไม้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้นที่สำคัญในพระพุทธศาสนา นั่นคือต้นไม้ที่เป็นรูปธรรม

แต่ถ้าหัวใจ หัวใจที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว แล้วปรารภนามา รือสัตว์ขนสัตว์ จากใจดวงหนึ่ง คือ ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เทศนาว่าการเข้าไปในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ เข้าไปในใจของปัญจวัคคีย์ เข้าไปในใจของยสะ เข้าไปในใจ

ของชฎิล ๓ พี่น้อง พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ สิ่งทีองศ์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชให้แล้วตั้งสอนจนเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด นี่ใจลูกไม้ไม่หล่นไกลต้น

เรานะ เราเป็นลูกไม้ เราได้บวชมาเป็นพระเป็นเจ้า ลูกไม้นั้นอย่าให้มันลืบ อย่าให้มันเสียหายไป เราต้องถนอมรักษาลูกไม้นี้ เราต้องถนอมรักษาของเราเอง เราจะมีสติปัญญารักษาของเราเอง ถ้าเรารักษาของเราใช้ใหม่ มันจะเติบโตงอกงามขึ้นมา ถ้างอกงามขึ้นมา ถ้าเป็นต้นไม้ไม่มีดอก มีใบ มันจะเป็นที่อาศัยของนกกา ถ้าต้นไม้ไม่มีร่มใบที่หนา มีความร่มเย็นเป็นสุข ทุกคนจะอาศัยสิ่งที่อาศัย เขามาอาศัยร่มเงา เขาได้ความร่มเย็น เขามาอาศัยผลไม้นั้นเป็นอาหาร เขามาอาศัยต้นไม้เป็นเชื้อเพลิง เขามาอาศัยทั้งนั้นเลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ สมัยพุทธกาล อชาตศัตรูจะไปรบกับใครก็ตาม ถ้าม พระเจ้าปเสนทิโกศลจะไปรบจะไปทำอะไรก็ตาม มาถามปัญหาเกี่ยวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้นล่ะ

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนทนี่คร่ำครวญมาก “ดวงตาของโลกดับแล้ว ดวงตาของโลกดับแล้ว” ดวงตาของโลก เห็นใหม่ รู้แจ้งเห็นจริงไปหมดล่ะ แล้วดับลง เห็นใหม่ ดับลงเพราะอายุขัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่สิ่งที่ดับนี้ดับจากโลก แต่ความเป็นจริงนั้นนะ ความเป็นจริงมี นิพพานมี สิ่งที่เป็นมี เพราะเป็นวิมุตติสุข แต่ของเราเนี่ยมันเป็นสมมุติ เห็นใหม่ สุขก็พอใจ ถ้าทุกข์ล่ะ ถ้าทุกข์ก็ไม่พอใจ สุขเวทนา ทุกขเวทนา สุข เพราะมีอามิส สุขเพราะมีความสัมผัส สุขเพราะมีความพอใจ แต่มันไม่เป็นจริง มันไม่อยู่กับเราหรอก

ฉะนั้น สิ่งนี้เป็นเครื่องประกอบนะ สิ่งที่เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มันต้องมีบรรจุกัมม์ของมัน ใจเกิดในร่างกายนี้ ใจปฏิสนธิ มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ นี่สะสมขึ้นมาจากน้ำมันใส น้ำมันขุ่น จนมาเป็นร่างกายของมนุษย์นี้ ธาตุ ๔ เราได้มา แต่เพราะเวรกรรมมันพาเกิด บรรจุกัมม์มันมา มีร่างกายและจิตใจ

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นนามธรรม มันมีกิเลสห่อหุ้มไว้ ทั้งที่เราศึกษาขนาดไหน กิเลสมันห่อหุ้มไว้ แต่เราศึกษาธรรม เราปฏิบัติธรรมขึ้นมา นี่จิตใจมันเป็นธรรม ถ้าจิตใจมันเป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรม เห็นใหม่ มันก็ชำระล้างสิ่งนั้น แต่มันก็อยู่ในร่างกายนี้แหละ ถ้าอยู่ในร่างกายนี้ ถึงว่าสิ่งที่เป็นสิ่งวัตถุต่างๆ มีบรรจุกัมม์ของมัน บรรจุกัมม์อย่างนั้นก็เครื่องแสดงออกภายนอกเท่านั้น

เราต้องมีหัวใจของเรา เราต้องศึกษาของเรา ปฏิบัติของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา มันเป็นประโยชน์ รักษาให้ได้

ศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลูกไม้ อย่าให้หล่นไกลต้น เราจะต้องมีสติมีปัญญา อย่าเอาโลกเป็นใหญ่ ถ้าเอาโลกเป็นใหญ่ เห็นไหม โลกเป็นใหญ่กับธรรมเป็นใหญ่ ถ้าธรรมเป็นใหญ่ เราคิดพิจารณาสิ่งใด เราจะยึดธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ เกาะไว้อย่าให้หลุดออกไป แต่ถ้าเราคิดว่าโลกเป็นใหญ่ ไม่ เป็นไรๆ

คนที่ไม่เป็นไรๆ นี่ คนที่มักง่ายจะได้ยาก จะทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะเรว่า นั่นก็ไม่ใช่ไร นี่ก็ไม่ใช่ไร

แต่ถ้าเราเกาะของเราไว้เนะ เรายึดของเรา ดูแลของเรา ถ้าเราดูแลของเรา เรายึดของเรา มันก็บอกว่า นี่เป็นความทุกข์ เป็นความไม่พอใจ เป็นการขัดแย้งใจ นั่นมันเป็นการกระเทือนกิเลส กิเลสมันไม่พอใจ กิเลสมันต้องการได้อย่างใจของมัน มันต้องการแสวงหา ต้องการทำตามใจของ มัน นี่เราไม่ไปตามมันไง เรายึดของเราไว้ เราจะต้องมีหลักมีเกณฑ์นะ

ลูกไม้ไม่ให้หล่นไกลต้น ไกลต้นจากธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ระลึกถึงอยู่เสมอ เวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพาน เห็นไหม

“อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ ธรรมและวินัยนี่จะเป็นศาสดาเธอตลอดไป เราตถาคต ก็จะต้องจากไป แม้แต่ตถาคตเกิดแล้วก็ต้องตาย แม้ตถาคตก็ต้องนิพพานไป แต่ธรรมและวินัยที่ เราตรัสไว้ดีแล้ว จะเป็นศาสดาของเธอตลอดไป” เอวัง